

**WITTMANN ANTAL NÖVÉNY-, ÁLLAT- ÉS ÉLMISZER-
TUDOMÁNYI MULTIDISZCIPLINÁRIS DOKTORI ISKOLA
MINŐSÉGBIZTOSÍTÁSI TERVE**

MOSONMAGYARÓVÁR

2024

A Széchenyi István Egyetem ESG-2015 szttenderdek alapján kialakított minőségbiztosítási rendszere az egész intézményre, így a doktori iskolákra is kiterjed. **Olyan működtető és ellenőrző rendszerről** van szó, amely tartalmánál fogva **követelményeket** állít, illetve **garanciákat** biztosít a résztvevők (mindenekelőtt a képzésben résztvevő hallgatók) számára a folyamat eredményes lezárásához.

A Doktori Iskola minőségbiztosítási rendszere – összetevőit (elemeit) tekintve – **rendszerszemléletű**. Ez mindenekelőtt azt jelenti, hogy egyes alkotóelemei (felvétel, tanulás, kutatás, vizsgák stb.) egységes alapelvek szerint, összehangolt formában járulnak hozzá a folyamat végeredményéhez.

Az egész minőségbiztosítási folyamat ugyanakkor **szabályozott** is, amihez a szabályozás elveit különféle szabályzatok (Egyetemi Doktori Szabályzat, Doktori Tanulmányi- és Vizsgaszabályzat, Egyetemi Minőségbiztosítási Szabályzat, Doktori Iskola Működési Szabályzata, Doktori Iskola Képzési Terve stb.) tartalmazzák. Ezek egyben a PhD munka **rendszeres ellenőrzésének** és a **teljesítmény-értékelésnek** alapdokumentumai is.

A minőségbiztosítás rendszere a PhD fokozat elnyerésére irányuló cselekmény teljes tartamára kiterjedő, vagyis **folyamatos minőségbiztosítást** garantáló rendszer, amelyhez **egzakt** formában megjelenő értékelések (minősítések) is tartoznak.

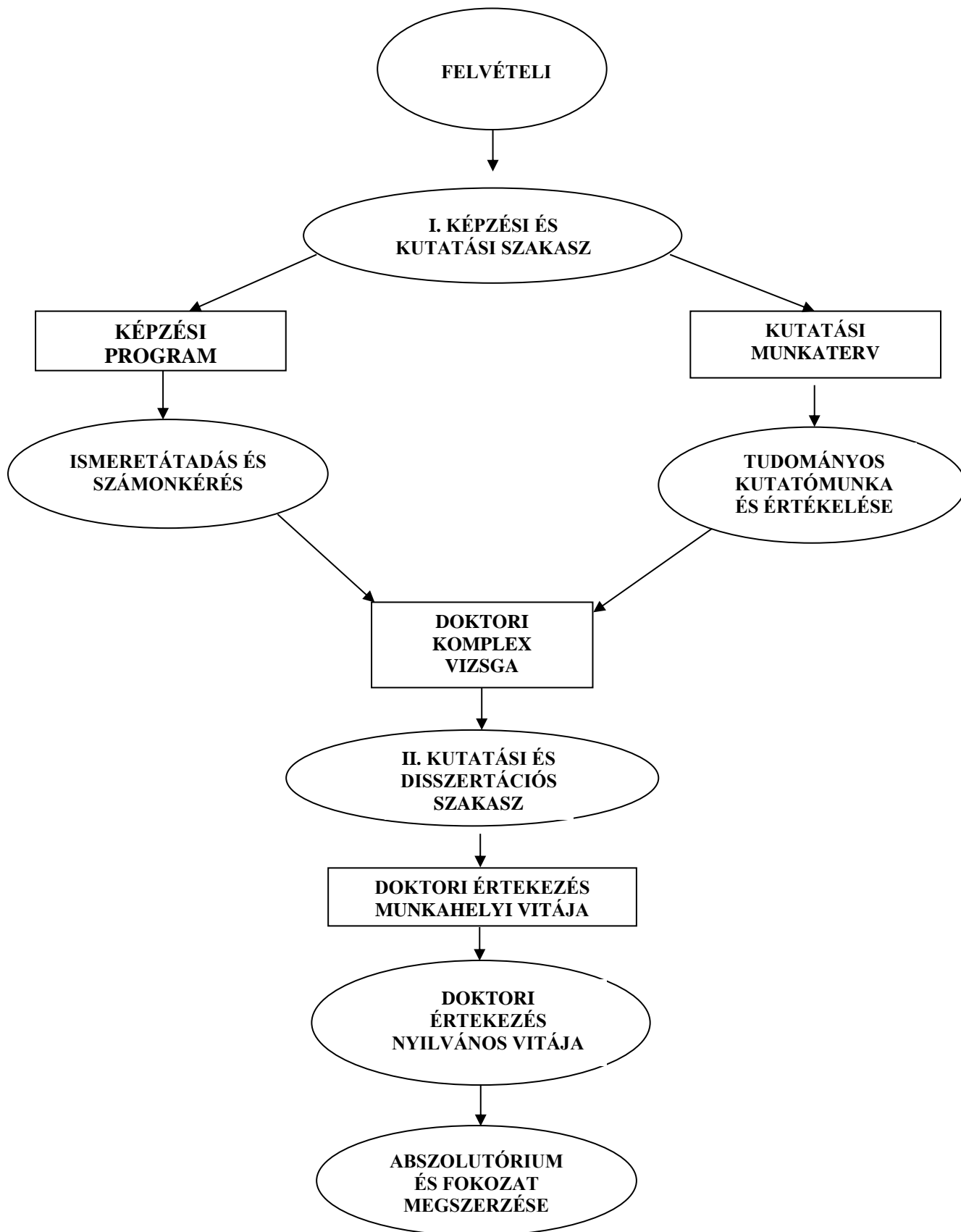
Fontos kiemelni e folyamat **ellenőrzött jellegét**, amit a rendszerbe **épített ellenőrző pontok** hivatottak biztosítani. Ilyenek pl. a tantárgyi vizsgák vagy a kutatási tevékenység és a publikációk minősége, amelyeket egzakt (számszerűsített) értékeléssel (kreditpontok odaítélésével) kötünk össze.

A magas színvonalú, korszerű minőségbiztosításnak – az előzőekben leírtakon kívül – **egységesnek és konzisztensnek** (összefüggőnek) kell lennie. Ez egyfelől a különböző pénzügyi státuszú (ösztöndíjas vagy önköltséges) résztvevők **azonos minőségbiztosítási elvek** alapján történő megítélését, másfelől – a minőségbiztosítási rendszert alkotó elemek oldaláról – a minőségbiztosítás összefüggő jellegét garantálja.

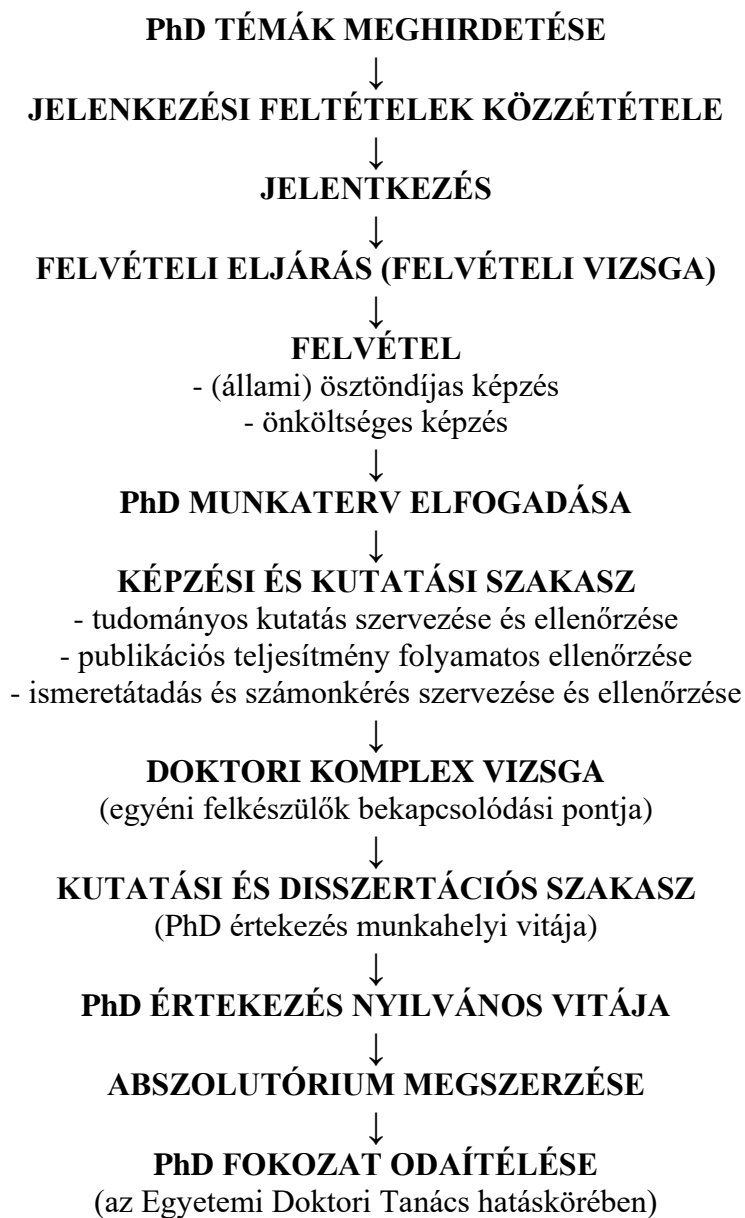
Az előzőekben röviden vázolt tulajdonságok alapján a PhD képzés korszerű, magas színvonalú minőségbiztosítását az alábbi tulajdonságok jellemzik:

- rendszerszemléletű,
- szabályozott,
- folyamatos,
- egzakt,
- ellenőrzött,
- egységes,
- konzisztens (összefüggő).

A Doktori Iskola **minőségbiztosítási rendszerének** ábráján (**1. ábra**) nyomon követhetők azok a lépések (elemek), amelyekből a teljes (komplex) rendszer felépül. Ennek figyelembevételével készült az a folyamatábra (**2. ábra**), amelyből a **PhD képzés minőségbiztosításának kritikus pontjai** leolvashatók. E két ábra képezi alapját annak a részletes leírásnak (**1. táblázat**), amely a **PhD képzés egészének döntési folyamatát** mutatja be, megfelelő garanciákat nyújtva a magas szintű minőségbiztosításhoz is. E rendszer szemléletét és felépítését tekintve leginkább a Total Quality Management (**TQM**) rendszert követi, de megtalálhatók benne a **HACCP** és a **PDCA** módszer lényegi elemei is.

1. ábra: A Wittmann Antal Növény-, Állat- és Élelmiszer-tudományi Multidiszciplináris Doktori Iskola minőségbiztosítási rendszerének elemei

2. ábra: A Wittmann Antal Növény-, Állat- és Élelmiszer-tudományi Multidiszciplináris Doktori Iskola minőségbiztosítási folyamatábrája és a PhD képzés kritikus pontjai

A minőségbiztosítási alapelvek és összefüggések ismeretében, azok messzemenő figyelembevételével készültek el a szabályzatok, amelyek a PhD képzés folyamatának részletes leírását tartalmazzák. A doktori képzés minőségbiztosításában kiemelt fontosságú a **2. ábrán** megjelölt tevékenységek láncolata:

1. Kidolgozott felvételi rendszer. A jelentkező hallgatók kitöltik a felvételi adatlapot és a tervezett kutatási témáról vázlatos kutatási tervet állítanak össze. A szóbeli elbeszélgetésen általános és szakmai kérdések megvitatására, illetve a kommunikációs készségük bemutatására kerül sor. A pontozási rendszer súlyozottan figyelembe veszi a graduális képzés során végzett tevékenységet, a kutatási előéletet (TDK, publikációk), továbbá a választandó doktori témával kapcsolatos kutatási elképzeléseket. A tudományos téma megválasztásakor vizsgálni kell annak társadalmi hasznosíthatóságát. A hallgató felvétele csak akkor javasolható, ha legalább 90 pontot megszerez.
2. A doktori munkaterv elkészítése: A felvételt nyert hallgatók munkatervet készítenek, amely tartalmazza a képzési programot, benne a hallgató által felvett kötelező és választható tantárgyak felsorolását és a tanulmányok ütemezését, szemeszterekre bontva. A doktori munkaterv tartalmazza továbbá a kutatási munkatervet, ezen belül a kutatás előzményeit, célkitűzéseket, az alkalmazandó módszerek rövid ismertetését, a kutatómunka szemeszterekre bontott ütemtervét, valamint a publikációk és az értekezés elkészítésének vázlatos ütemezését. Mindezt kiegészíti a felhasználandó, legalapvetőbb irodalmi források felsorolása, a hazai és külföldi tanulmányutak ütemterve, valamint a hallgató és a témavezető(k) nyilatkozata arról, hogy a kutatás feltételei rendelkezésre állnak. A munkatervet felülvizsgálja a hallgató témavezetője, a programvezető és a Doktori Iskola vezetője. Szükség esetén a hallgató javításra, kiegészítésre visszakapja a dokumentumot. Miután a felsorolt vezetők a munkatervet elfogadták és szignálták, két független, külső bírálónak küldjük meg azt. A beérkezett bírálatok alapján a munkaterv módosításra, majd ezt követően elfogadásra kerül.
3. A képzési program keretében, az első négy félév alatt, a komplex vizsgáig minimum 90 kreditpont teljesítését kívánjuk meg a hallgatóktól.
4. A kutatási témában való előrehaladásról a hallgató félévenként beszámolót készít a témavezető részére. Ennek alapján kerül sor a témavezetővel egyeztetett tanulmányi és kutatási terv teljesítésének évenkénti értékelésére.
5. A képzési program során a hallgatók a felvett tantárgyakból vizsgát tesznek. Az abszolutórium feltétele a felvett tantárgyak eredményes teljesítése, továbbá a képzés időtartama alatt a munkatervnek megfelelő gyakorlati kutatási munka időarányos, eredményes teljesítése, melyet a Működési Szabályzatban meghatározott mennyiségű és minőségű publikációval is alá kell tudni támasztani.
6. A Doktori Iskola Tanácsa (DIT) – a programvezetők és a doktori iskola vezetőjének együttes előterjesztése alapján – évente áttekinti a hallgatói “teljesítményeket”, megvizsgálja a lemaradások okait és indokoltságát, intézkedéseket (javaslatokat) tesz az elmaradások pótlására. Az időarányosan nem megfelelően teljesítők esetén a végső lépés az eltanácsolás.
7. A hallgató minden évben, az adott tanulmányi év végén, írásbeli beszámolót készít tanulmányaiban és kutatási témájában való előrehaladásáról; félévkor pedig a Doktori Iskola Tudományos Fórumán szóbeli beszámolót tart. Ennek alapján kerül sor a témavezetővel egyeztetett tanulmányi és kutatási terv teljesítésének évenkénti értékelésére és annak eldöntésére, hogy a hallgató tovább folytathatja-e PhD tanulmányait, vagy az elmaradások miatt törlésre kerül.

8. A témavezetőknek, a programvezetőknek és a doktori iskola vezetőjének folyamatos feladatát képezi a PhD hallgatók fokozatos bevezetése a nemzetközi tudományos életbe, konferenciákon való részvétel lehetőségeinek megteremtésével, illetőleg támogatásával. A témavezetővel szemben általános követelmény, hogy a hallgatót színvonalas (rész)eredményeinek minél rangosabb publikálása révén a nemzetközi tudományos élettel – társszerzőként vagy önálló szerzőként – megismertesse.
9. A fokozatszerzési eljárás részeként a hallgatók doktori komplex vizsga keretében a kutatási témájukhoz kapcsolódó főtárgyból és egy melléktárgyból bizottság előtt vizsgát tesznek, majd az elvégzett kísérleti részből beszámolnak. A Komplex Vizsga Bizottságban legalább egy külső tag is közreműködik.
10. A kutatási program sikeres teljesítése után kerül sor a disszertáció elkészítésére. Az értekezést a témavezető jóváhagyása után munkahelyi vita keretében vitatják meg. A munkahelyi vitában két független (egy belső, egy külső) opponenst kérünk fel, akik az értekezésről bírálatot készítenek. A munkahelyi vitán elhangzott opponensi vélemények alapján, a témavezető(k) véleményének figyelembevételével az értekezés átdolgozásra kerül.
11. A komplex vizsga eredményes teljesítését és a munkahelyi vitán elhangzottak alapján elvégzett átdolgozást követően kerül sor a disszertáció nyilvános vitájára. A nyilvános vitában a doktorjelölt tudományos teljesítményét az intézmény (de azon belül más szervezeti egységek) szakértőiből, valamint független, külső szakértőkből álló bírálóbizottság vizsgálja meg. Az értekezést előzőleg két opponens kapja meg bírálatra. A munkahelyi vita során közreműködő opponensek közül a nyilvános vita hivatalos bírálójaként legfeljebb az egyik működhet közre ismét, míg a másik bíráló újabb szakértő kell, hogy legyen. A nyilvános vitában minden jelenlévő kérdéseket tehet fel és hozzászólással élhet. A bírálóbizottság tagjai az értekezést a vitát megelőzően tanulmányozásra megkapják, melyről a nyilvános vita során alakítják ki véleményüket, és végül titkos szavazással hoznak döntést. A bírálóbizottság javaslatot tesz a fokozat odaítélésére, melyet a DIT-nek is támogatnia szükséges. A fokozat odaítéléséről az Egyetemi Doktori Tanács dönt.
12. A programvezetők és a tantárgyfelelős oktatók gondoskodnak a meghirdetett tantárgyak anyagának rendszeres gondozásáról, ami módosítások, törlések, új tantárgyak felvétele formájában valósul meg, az illetékes testületek jóváhagyásával.
13. A Doktori Iskola működésének minőségére és hatékonyságára kiható valamennyi tevékenységet megtervezzük, dokumentáljuk, bevezetjük, nyomon követjük: ezek során a minőség megvalósulására vonatkozó feljegyzéseket készítünk, ezeket elemezzük, és az így nyert adatok alapján a folyamatot fejlesztjük.

A kitűzött minőségcélok teljesülését időszakosan ellenőrizni szükséges, amelyről jelentés készül. Az Egyetem Minőségbiztosítási Szabályzata az ún. rendszeres minőségügyi jelentések közé sorolja a **Doktori Iskolák Éves Beszámolóját**. A minőségügyi jelentések mennyiségi és minőségi adatok összegzését és az azokból, valamint a megelőző időszak hasonló adataival történt összevetésből levont megállapításokat tartalmazzák. A jelentésekben ki kell térni az előző jelentésben megfogalmazott cselekvési tervek hatékonyságának utólagos vizsgálatára, a PDCA alapelveket alkalmazva. A Doktori Iskolák Éves Beszámolójának elkészítésére és jóváhagyására az alábbi konkrét előírások vonatkoznak.

- *Folyamatgazda:* Doktori iskolák vezetői
- *Közreműködők:* Doktori Iskola Tanácsok (DIT) vezetői, programvezetők
- *Tartalom:* Felvételi eredmények (jelentkezők és felvettek száma, megoszlása, trendek); lemorzsolódás (a képzést sikertelenül elhagyók száma, okok); sikeres

folyamatok (komplex vizsgák, munkahelyi védések, nyilvános védések számának alakulása); szervezet (törzstagok száma, várható változások).

- *Jóváhagyó*: Irányító Testület, Szenátus
- *Minőségfejlesztő*: Egyetemi Doktori Tanács (EDT), Egyetemi Tudományos Tanács (ETT)
- *Transzparencia*: Szenátus, ETT, EDT
- *Ütemezés*: évente március 31.
- *Kapcsolódó ESG-2015 pontok*: 1.2–1.9

A Minőségbiztosítási Szabályzat által meghatározott keretek között, az EDT által jóváhagyottan, az éves beszámoló az alábbi szerkezetben készül:

- *Általános helyzetértékelés*
- *Törzstagok* (A törzstagok száma tudományáganként: a doktori iskola a jogszabályoknak, a MAB és az ODT ajánlásainak, valamint az intézményi szabályzatoknak megfelelő működtetéséhez szükséges személyi feltételek áttekintése. Öt évre biztosítottak a működéshez szükséges személyi feltételek? Ha nem, milyen lépéseket kell tenni? A törzstagok publikációs tevékenysége megfelelő?)
- *Hallgatói létszám alakulása* (Felvételi statisztika tudományáganként, összehasonlítva az elmúlt 5 évvel)
- *Hallgatói előrehaladás és lemorzsolódás* (A komplex vizsgázók száma tudományáganként és a komplex vizsga eredményessége. A sikeres fokozatszerzések száma tudományáganként és a védések eredménye. A lemorzsolódás mértéke és okai.)
- *Megvizsgált tantárgyak értékelése* (Azon tantárgyak helyzetének rövid elemzése, melyeknél lényeges probléma látszik, pl. alacsony hallgatói elégedettség.)
- *Sikerek, kiemelendő pozitív példák*
- *Az egy évvel ezelőtt vizsgált esetek jelenlegi helyzete* (Az egy évvel korábbi jelentésben kiemelten vizsgált tárgyak esetének követése. Sikeresek voltak-e az intézkedések?)
- *SWOT-elemzés*

A PhD-képzés minőségének fejlesztése során a doktori iskola épít az érintettek, köztük a PhD-hallgatók véleményére, így az **Oktatói Tevékenység Hallgatói Véleményezése (OTHV)** kiemelt jelentőséggel bír a doktori képzésben is. Az OTHV keretében megválaszolendő kérdéseket a Minőségbiztosítási Szabályzat 1. mellékletének 6. pontja részletezi. Emellett a doktori iskola az alábbi **specifikus kérdéseket tartalmazó kérdőív** évenkénti kitöltésére is felkéri hallgatóit:

- Iskolai érdemjeggyel értékelve, összességében mennyire tartja hasznosnak a lehallgatott – kötelező és fakultatív – tantárgyakat?
- Iskolai érdemjeggyel értékelve, milyennek találta az oktatók szakmai felkészültségét és segítőkészségét?
- Hasznosnak találná-e a lehallgatandó tantárgyak számának jelentős csökkentését (a jelenlegi 8–9-ről maximum 2–3-ra)?
- Iskolai érdemjeggyel értékelve, milyen színvonalúnak tartja közvetlen kutatóhelyének (pl. tanszék) műszerállományát, kutatási infrastruktúráját?
- Iskolai érdemjeggyel értékelve, milyennek tartja a rendelkezésére álló – online és személyes (hagyományos) – könyvtári szolgáltatások színvonalát?
- Iskolai érdemjeggyel értékelve, mennyire elégedett témavezetőjének/témavezetőinek szakmai tudásával és segítőkészségével?

- Iskolai érdemjeggyel értékelve, mennyire segíti a doktori iskola, ill. az intézmény az ön tudományos publikációinak megjelenítését?
- Véleménye szerint, a doktori iskola publikációs minimum-követelményei: megfelelőek (reálisak) / túlzottan magasak / túlzottan alacsonyak?
- Milyen konkrét javaslatai lennének a PhD-képzés minőségének javítására?

Kiegészítő megjegyzések:

A Kooperatív Doktori Program (KDP) ösztöndíjas PhD-hallgatóinak tanulmányait és kutatómunkáját különös figyelemmel kísérjük, segítjük és ellenőrizzük, mert ők doktorandusz státuszuk mellett a felsőoktatási intézményen kívül más munkahelyen is végeznek kutatómunkát tudományos eredményeik gyakorlati hasznosulásának elősegítésére. A PhD hallgatókra vonatkozó általános minőségbiztosítási alapelvek mellett, a KDP ösztöndíjasokra az alábbi kiegészítő megjegyzések, elvárások érvényesek:

1. A KDP ösztöndíjra pályázó jelentkezőknél a téma aktualitását, a várható eredmények újdonságát, hasznosíthatóságát, megvalósíthatóságát és szabadalmaztathatóságát – célszerűen a témavezető és a vállalati szakértő véleménye alapján – a felvételi bizottság értékeli.
2. A KDP ösztöndíjas hallgató tanulmányainak és kutatási feladatainak előrehaladását a felsőoktatási intézményben a témavezető, az elért eredmények gyakorlati hasznosításának megvalósítását a munkahelyén a vállalati szakértő támogatja és ellenőrzi. A témavezető és a vállalati szakértő együtt és lehetőség szerint személyesen, esetleg online, legalább havonta konzultál a hallgatóval az előző időszakban elért eredményekről és a következő hónapban tervezett feladatokról, valamint a képzést és kutatómunkát kedvezőtlenül befolyásoló tényekről, eseményekről. A konzultációk hozzájárulnak a tartalmas félévi beszámolók elkészítéséhez.
3. A KDP ösztöndíjas PhD-hallgatóktól elvárható, hogy a tudományos fokozat megszerzéséhez a doktori iskola általános előírásaihoz képest: (a) a minimum-követelménynél több közleményük jelenjen meg, vagy (b) előírás szerinti számú közlemény és a gyakorlati hasznosítás igazolására legalább egy, újdonságtartalom vizsgálata és igazolása után benyújtott magyarországi szabadalom feltalálói legyenek.
4. A KDP ösztöndíj keretében a nyilvános vitára készült értekezések bírálatára két, tudományos fokozattal rendelkező külső bírálót kérünk fel, egyet az akadémiai, egyet pedig a gazdasági szférából. A munkahelyi vitára készült értekezést egy külső és egy belső bíráló véleményezi.

1. táblázat: A Wittmann Antal Növény-, Állat- és Élelmiszer-tudományi Multidisziplináris Doktori Iskola előkészítési és döntési rendszere: a minőségbiztosítással kapcsolatos döntési szintek

Feladat / tevékenység	Előkészítést végző személy / szervezet	Véleményező, javaslattevő személy / szervezet	Döntéshozó személy / testület	A tevékenység / folyamat eredménye
Meghirdetésre kerülő témák kiválasztása	Programvezetők	Doktori Iskola vezetője	Doktori Iskola Tanácsa	A tanév PhD témáinak jóváhagyása
Leendő témavezetők előzetes értékelése és folyamatos ellenőrzése	Programvezetők	Doktori Iskola vezetője	Doktori Iskola Tanácsa	Témavezetők elfogadása
Pályázatok kiírása	Doktori Iskola vezetője	Doktori Iskola Tanácsa	Egyetemi Doktori Tanács	Egyetemi pályázati anyag kiírása
Felvételi bizottságok kijelölése	Doktori Iskola vezetője	Doktori Iskola Tanácsa	Egyetemi Doktori Tanács	Felvételi bizottságok felállítása
Felvételi vizsga időpontjának kijelölése	Programvezetők	Doktori Iskola vezetője	Doktori Iskola Tanácsa	Felvételi vizsga időpontjának kihirdetése
Felvételre kerülő hallgatók kiválasztása	Doktori Iskola vezetője	Felvételi bizottság	Doktori Iskola Tanácsa	Felvettek elfogadása
Hallgatók munkatervének elfogadása	Témavezető, programvezető, Doktori Iskola vezetője	Doktori Iskola által felkért szakértők	Doktori Iskola Tanácsa	Hallgatói munkaterv jóváhagyása
Komplex vizsga megszervezése	Programvezetők, Doktori Iskola vezetője	Doktori Iskola Tanácsa	Egyetemi Doktori Tanács	Komplex vizsga tárgyainak és bizottságának kijelölése
Doktori értekezés munkahelyi vitája	Témavezető	Programvezető, Doktori Iskola vezetője	Illetékes oktatási szervezeti egység (tanszék)	Az értekezés opponenseinek, a munkahelyi vita elnökének, tagjainak és titkárnak kijelölése
Doktori értekezés nyilvános vitája	Témavezető, programvezető, Doktori Iskola vezetője	Doktori Iskola Tanácsa	Egyetemi Doktori Tanács	Az értekezés opponenseinek, a nyilvános vita elnökének, tagjainak és titkárnak kijelölése
Hallgatók éves munkájának értékelése	Témavezető, programvezető, tanszékvezető	Doktori Iskola vezetője	Doktori Iskola Tanácsa	Abszolutórium kiállítása
Doktori (PhD) fokozat odaítélése	Nyilvános vita bírálóbizottsága	Doktori Iskola Tanácsa	Egyetemi Doktori Tanács	Doktori (PhD) oklevél kiadása